

Vainīgais atrasts?

Apsūdzēti deviņi, bet sodīs vienu — tiesa par vainīgu Zolitūdes veikala *Maxima* traģēdijā atzinusi tikai būvinženieri, kura kļūdainie aprēķini bija jumta iebrukšanas tiešais cēlonis. Tiesa pārmet prokuratūrai kļūdas, kuras procesā nevarēja «piefrizēt»

PIE BALDONES ielas tiesas nama durvīm katrs ienācējs tiek pārbaudīts ar metāla detektoru, arī gaitenī un tiesas zālē policistu netrūkst. Lielajā zālē jau krietni pirms sprieduma nolasīšanas otrdienas rītā sapulcējušies traģēdijā cietušie, tomēr gandrīz puse no visām sēdvietām ir tukšas.

Agrita Petruņina, kas sagruvušā lielveikala drupās zaudēja savu vienīgo dēlu, *Ir* atklāj — satraukums pirms noslēdzošās sēdes nav ļāvis naktis gulēt. «Visapkārt ne-taisnīgums,» viņas sirds ir pilna, izdzirdot pirms tiesas virmojošās baumas, ka pēc traģēdijas, kurā 2013. gada 21. novembrī dzīvību zaudēja 54 cilvēki, gaidāmi maigi sodi. Pēc sprieduma pasludināšanas viņa atzīst, ka ir satriekta.

SODĪS BŪVINŽENIERI

Par vainīgo Zolitūdes veikala *Maxima* ēkas sabrukšanā Rīgas Pārdaugavas tiesa atzina tikai ēkas būvinženieri Ivaru Sergetu, piespriežot sešu gadu cietumsodu un aizliegumu piecus gadus darboties profesijā. Pārējos apsūdzētos — projekta būveksplētizes veicēju Andri Gulbi, būvuzraugu Mārtiņu Draudiņu, projekta autoru arhitektu Andri Kalinku, uzņēmuma *RE & RE*

Blakuslēmums ir pamatīgs trieciens pirmstiesas izmeklēšanai — par prokuroru nekvalitatīvu veiktu darbu

būvdarbu vadītāju Staņislavu Kumpiņu, bijušos būvvaldes darbiniekus Jāni Balodi un Mariku Treiju, kā arī Būvinspekcijas priekšnieka vietnieci Aiju Melņikovu un veikala *Maxima* darbinieci Innu Šuvajevu — tiesa atzīst par nevainīgiem un attaisno.

Izdzirdot, ka astoņi no deviņiem apsūdzētajiem nesāpēs nekādu sodu, cietušo mērs ir pilns — vairāki cilvēki, slaukot

asaras, pamet tiesas zāli, par spīti tiesneša Erlena Ernstsona aizrādījumiem un lūgumam policijai nodrošināt kārtību tiesas zālē. «Kādu vēl kārtību! Ļaujiet viņiem iet,» līdzjūtīgi izsaucas kāds no apmeklētājiem.

Sergetam piespriests ne tikai cietumsods, bet tiesa viņam uzliek arī pienākumu maksāt kompensācijas cietušajiem kopumā vairāk nekā piecu miljonu eiro apmērā. Kompensāciju saraksta nolasīšana aizņem lielāko atlikušās sēdes daļu — par cietušajiem šajā lietā bija atzīti 267 cilvēki, taču daļai tiesa kompensāciju nepiemēroja, jo uzskatīja par nepamatotu viņu atzīšanu par cietušajiem.

Sergets sēdes pārtraukumos ar žurnālistiem nerunā. Viņš cenšas turēties nomalūš gaitenī un ilgstoši sarakstās telefonā. Arī pārējie — nu jau attaisnotie lietas dalībnieki — nav gatavi runāt ar žurnālistiem, tomēr sēdes pārtraukumos manāms, ka viņi ir krietni labākā garastāvoklī.

Sergeta advokāts Artūrs Zvejsalnieks uz tiesas sēdi vispār nav ieradies. Telefonsarunā viņš *Ir* skaidro, ka vēl no rīta bijis ārzemēs, ielidojis Rīgā tikai pa dienu. Ar spriedumu viņš nav apmierināts. «Tas parāda ārkārtīgi zemo izmeklēšanas kvalitāti. Būtu ļoti divaini, ja tie cilvēki, kas veica izmeklēšanu, kas to organizēja un atteicās no starptautiskās palīdzības, paliktu ama-

Deviņi apsūdzētie tiesas sprieduma paziņošanas dienā 18. februārī

tos pēc šī. Vai tiešām kāds Latvijā tic, ka pēkšņi viens Ivars Sergets ir vainīgs?» Viņš uzsver – izmeklēšana šajā lietā ir jāturpina, un spriedumu sola pārsūdzēt.

CIETUŠIE SATRIEKTI

Saisinātā sprieduma nolasīšana turpinās no desmitiem rītā līdz puspieciem vakarā, bet jau pēc pirmā sēdes pārtraukuma zāli pametuši gandrīz visi cietušie – palikuši tikai pāris, kas sēž otrpus apsūdzētajiem.

Cietušo advokāte Jevgenija Tverjanoviča-Bore pēc sodu paziņošanas ir sašutusi: «Teikšu godīgi – man pat nav, ko teikt! Cietušajiem, sabiedrībai šobrīd ir šoks – cerības tomēr bija citas.» Advokāte gaidīs pilno spriedumu, jo saisinātais neietver motīvu daļu un juridiskos argumentus. Pēc pilnā sprieduma iegūšanas viņa izvērtēs un kopīgi ar cietušajiem lems, ko darīt tālāk. Viņai nav saprotams arī tas, kāpēc noteiktas tik mazas kompensācijas, piemēram, 20 tūkstoši eiro par cilvēka nāvi.

Arī Agrita Petrušina pēc sodu paziņošanas apstiprina – neviens no cietušajiem nebija gaidījis, ka attaisnos astoņus apsūdzētos! Viņa ir satriekta.

Uz žurnālistu jautājumiem visaktīvāk atbild Andra Gulbja advokāts Dmitrijs Skačkovs. Viņš ir gandarīts par spriedumu un sava klienta pilnīgu attaisnošanu. «Šis

EKSPERTA KOMENTĀRS

Publiski pieejamā informācija par spriedumu atkal saasina diskusiju par to, cik lielā mērā stingri regulētās un sertificētās būvniecības nozares spēlētāji ir atbildīgi par daudzpakāpju procesa rezultātā uzceltās būves drošību. Likums rada iluzoru priekšstatu, ka drošība ir pamatu pamats, uz ko sabiedrība var paļauties, un katrs

LELDE LAVIŅA,
ZVĒRINĀTA ADVOKĀTE,
KAS SPECIALIZĒJUSIES
BŪVNICĪBAS JOMĀ

būvprofesionālis savas kompetences robežās darbojas kā efektīvs tās nodrošināšanas

un kontroles posms. Spriedums atklāj realitāti – krimināltiesībās kolektīvā atbildība nepastāv, un visu izšķir niansēti pierādījumi. Taču tas neizslēdz citādu rezultātu administratīvajā un civilprocesā, kā to jau pierāda sertifikātu atņemšanas lieta. Kontekstā kļiedzoši šķiet nesen Saeimā iesniegtie būvnieku

lobētie Būvniecības likuma grozījumi, kas paredz likumā nostiprināt kolektīvo bezatbildību – paļaušanos uz citu būvprofesionāļu darbu. Tas signalizē par nozares profesionālās atbildības un pat valsts politikas fiasko – būvprofesionāļi varēs paļauties cits uz citu, bet sabiedrība uz drošu būvi – ne.

ir pilsoniski drosmīgs un tiesiski pamatots nolēmums. Personu vaina nevar tikt mērīta ar svaru vai daudzumu kā kartupeļi. Neapmierinātība ar to, ka notiesāto ir par maz, ir juridiski absurda. Ja nav vainīgs, tad nav vainīgs un ir jāattaisno,» viņš skaidro.

Tiesa pēc sprieduma nolasīšanas atbild uz žurnālistu jautājumiem, un Erlens Ernstsons skaidro – galvenais cēlonis astoņu apsūdzēto attaisnošanai ir tas, ka tiesa nevarēja viņu rīcībā saskatīt noziegumus, ko bija inkriminējusi prokuratūra.

APSŪDZĪBAS

Par būvniecības noteikumu pārkāpšanu, kā rezultātā sabruka ēkas daļa, kas izraisīja smagas sekas
Par nonāvēšanu aiz neuzmanības apsūdzības izvirzījusi piecām personām
Prokuratūra prasīja brīvības atņemšanu uz septiņiem ar pusi gadiem
Visi apsūdzētie līdz šim savu vainu nolieguši.

Ēkas būvzinieris
Ivars Sergets

Projekta būvekspertizes
veicējs Andris Gulbis

Būvuzraugs Mārtiņš
Draudiņš

Projekta autors arhitekts
Andris Kalinka

Uzņēmuma *Re & Re*
būvdarbu vadītājs
Staņislavs Kumpiņš

Par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, kas izraisījis
smagas sekas, apsūdzēti trīs Rīgas pilsētas būvvaldes darbinieki
Prokuratūra prasīja brīvības atņemšanu uz pieciem gadiem
Visi apsūdzētie līdz šim savu vainu nolieguši.

Bijušais būvvaldes
darbinieks Jānis Balodis

Juridiskās nodaļas
Būvniecības uzraudzības
nodaļas eksperte Marika
Treija

Būvinspekcijas priekšnieka
vietniece Aija Melņikova

Veikala *Maxima* darbiniece
Inna Šuvajeva

Par darba drošības noteikumu pārkāpšanu
Prokuratūra prasīja brīvības atņemšanu
uz pieciem gadiem
Apsūdzētā līdz šim savu vainu nolieguši.

Tiesnesis Ernstsons uzsver, ka no lietas pierādījumiem ir kļuvis skaidrs, ka lielveikala sabrukšanas tiešais cēlonis bija nepareizie aprēķini jumta kopnes apakšējām mezglam. Tāpēc par vainīgu atzīts par to tieši atbildīgais. Tiesnesis uzsver, ka būvniecības procesa dalībnieku atbildība ir sadalīta, visi rēķinās ar trim svarīgiem principiem – specializāciju, sertifikāciju un tiesisko palāvību –, līdz ar to «katra persona atbild par savas kompetences jautājumiem».

PRASA JAUNU KRIMINĀLPROCESU

Tiesa šajā lietā pieņēmusi vēl divus blakuslēmumus. Viens attiecas uz nu jau likvidēto kopņu ražotāju *Vikom Industry* – tiesa saskata ražotāja atbildību un aicina proku-

ratūru lemt par kriminālprocesa ierosināšanu pret šī uzņēmuma bijušajām amatpersonām un darbiniekiem, jo noilgums iestāsies tikai 2021. gadā un vēl ir laiks rīkoties.

Otrs blakuslēmums ir pamatīgs trieciens pirmstiesas izmeklēšanai – par prokuroru Agra Skradaīlu, Jekaterinas Kušakovas un Kaspara Čakula nekvalitatīvi veiktu darbu. Izvērstis pārkāpumu uzskaitījums būs pilnajā spriedumā, bet tiesa norādīja uz vairākiem piemēriem – vienādos lietas apstākļos izdarīti pretrunīgi secinājumi, nepamatota cietušo personu atzīšana, milzīgs pierādījumu apjoms, kas nav reāli izmantots. «Tiesa nevar uzlabot un piefrizēt apsūdzības,» sacīja tiesnesis Ernstsons.

Trīs lietas prokurori žurnālistiem skaidroja, ka tiesas lēmums viņiem ir tikpat negaidīts kā sabiedrībai – prokuratūra paliek pie sava viedokļa un kļūdas savā darbā neatzīst. Vienlaikus prokurori uzsvēra, ka nepieciešams iepazīties ar tiesas motīviem, pirms izteikt pamatotu viedokli un lemt par sprieduma pārsūdzēšanu.

Cik nedēļu vai mēnešu prasīs pilnā sprieduma uzrakstīšana, tiesnesis Ernstsons neņemās teikt. Viņš uzsvēra, ka tiesneši ir objektīvi un taisnīgi vērtējuši pierādījumus lietā, un norobežojās no interešu jau lasītajiem pārmētiem par tiesas korumpētību. «Tiesnesis nedrīkst ietekmēties no sabiedrības, tam ir jābūt drošsirdīgam un ar stingru mugurkaulu,» sacīja Ernstsons. ●